

PRESENTACIÓN

Constitúe para todos nós un motivo de satisfacción sacar á luz a segunda edición dunha publicación que no seu día naceu, no seo do Museo Manuel Reimóndez Portela, coa vocación de indagar sobre a historia e cultura da nosa comunidade estradense, conforme ás arelas máis fondas daquel que fora o seu fundador e dou nome ó museo. Así mesmo comprácenos comprobar como xoves investigadores se van incorporando ó noso proxecto, contribuíndo cos seus traballos ou participando nos foros de investigación que neste momento temos abertos no Museo: **Castelao e A Estrada** (tema que xa produciu dous excelentes traballos publicados neste anuario) e o **ferrocarril e A Estrada**, materia en torno á que están xurdindo interesantes ámbitos de investigación que no seu día serán tratados nestas páxinas. Neste sentido reiteramos a nosa invitación a aqueles que, sentindo a vocación investigadora, desexan ofrecernos o froito do seu traballo ou ben, se así o prefiren, incorporarse ó foro permanente de investigación creado en torno ó Museo Manuel Reimóndez Portela de A Estrada, coa finalidade de indagar en torno a tódalas circunstancias que no transcurso do tempo foron conformando a historia e modelando o nosa particular forma de ser.

Ábrese este segundo volume cun traballo de investigación biográfica sobre as dúas mulleres máis importantes da vida de Castelao, a súa esposa, a estradense Virxinia Pereira e súa nai, Xoaquina Castelao. Apaixoante relato de Olimpio Arca que

nos leva dos úbedos vales ulláns ás lonxanas ardentías da Pampa, ós días felices na Estrada e Pontevedra, e ó exilio na Arxentina.

María Xesús Fernández, fiel ó seu empeño de ir abrindo liñas de investigación en torno a aspectos da historia recente da Estrada, ofrécenos unha primeira entrega da xénese urbanística da vila, traballo imprescindible para todos aqueles que, no futuro, desexen emprender traballos de investigación neste eido da historia contemporánea local.

Juan Andrés Fernández, a través do uso cruzado de fontes literarias e protocolos notariais da época, introdúcese na vida diaria dos labregos estradenses do val do Ulla para estudar os útiles de uso cotiá e o case descoñecido mundo da lectura no rural, ó que accede a través da obra de García Barros *Aventuras de Alberte Quiñoi*, novela dotada dun especial interés etnográfico.

A mítica *Torre da Barreira*, en Riobó, A Estrada, poboada de mouros e tesouros soterrados, centrou o interés do medievalista Xosé Manuel Mosquera quen, a traves das fontes dispoñibles (especialmente do preito Tavera-Fonseca) introdúcenos no complexo mundo da mentalidade medieval indagando sobre conceptos como *castelo*, *torre* ou *fortaleza*. O seu traballo teórico complétase cunha exhaustiva descripción e reconstrucción do que sen dúbida foi importante monumento medieval e que ben merecería un labor de limpeza e consolidación en consonancia co fermosísimo espacio natural donde se encontra.

Mercedes Brea e Gema Vallín ofrécennos cadansúa visión de dous persoeiros xunguidos polos seus nomes a terras próximas e queridas por todos nós: trátase dos irmáns Pay Soarez de Taveirós e Pero Vello de Taveirós. Céntrase Mercedes Brea en achegar argumentos a favor da orixe de ambos nas terras denominadas xenericamente *Tabeirós*, e que coincidiría aproximadamente co territorio que hoxe conforma a comarca do mesmo nome; pola súa parte Gema Vallín orienta a súa colaboración na análise da poética de Pay Soarez, unha das máis valiosas da tradición galego-portuguesa, en opinión da autora.

A Etnografía histórica faise presente neste volume da man de Manuel Rodríguez, quen, a través dun exhaustivo traballo de campo e adecuado emprego da bibliografía e fontes dispoñibles ofrécenos un interesante estudio do labor textil na zona estradense dos Veas. Pola súa parte Mario Blanco presenta, a través de cincuenta e dúas fotografías inéditas das que foi autor nos distintos lugares e frentes da Guerra Civil española, un relato-crónica do Batallón Galego que participou na contenda que rematou hai 60 anos.

A fermosa imaxe da Virxe que se encontra na Praza da Inmaculada, a carón da igrexa parroquial da vila da Estrada, obra do escultor Asorey, é obxecto de estudio por parte de Javier Travieso, investigador que no anterior número nos deixou un interesante traballo sobre o lenzo de Corredoira propiedade do Excmo. Concello de A Estrada. Pilar Regueiro aproxímanos, a través dos diarios escolares de alumnos da época, memoria do curso elaborada polo seu avó, o ilustre mestre de Sabucedo don Francisco Regueiro, arquivo parroquial e prensa da época, a un feito transcendental na historia da vida cotiá da parroquia estradense de Sabucedo: a epidemia de gripe de 1918.

E para cerrar este volume ofrecemos a colaboración de Neira Vilas, centrada no seu labor como investigador da emigración galega a Cuba, labor que culminou coa creación da Sección Galega do Instituto de Literatura e Lingüística da Habana, do que foi creador e primeiro Director.

O Comité de Redacción